

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р **Ирена Кирилова Емилова**, ПН 3.9 Туризъм, Научна специалност: Икономика и управление на туризма

Относно: Публична защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** в ПН 3.9 Туризъм, *научна специалност* „Икономика и управление на туризма“.

Автор на дисертационния труд: **Ивета Иванова Волева-Петрова**

Тема на дисертационния труд: **„Разширяване на пазарното влияние на туристическите дестинации чрез образователен туризъм ”**

Основание за представяне на рецензията: Заповед №3156/ от 16 декември 2021 год. на Ректорана Югозападен университет „Неофит Рилски” – гр. Благоевград.

I. Биографична информация на докторанта

Ивета Иванова Волева-Петрова е редовен докторант към Катедра „Туризъм” на Стопанския факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски”. Родена е през 1993 г. Придобива средно специално образование в Професионална гимназия по туризъм, гр. Самоков, специалност „Фирмен мениджър“. Придобива образователно-квалификационни степени „Бакалавър“ и „Магистър“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград последователно в специалности „Туризъм“ и „Международен туризъм“ в Стопански факултет.

II. Оценка на структурата и съдържанието на представения дисертационен труд

Дисертационният труд, представен от И. Волева, е разработен под научното ръководство на проф. д-р Преслав Димитров и е посветен на актуална и значима за българската туристическа индустрия тема. По отношение на структурата и съдържанието му, следва да се отбележи, че същият е структуриран на увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Основният текст на дисертацията е в обем от 238 стандартни страници, компютърно набран текст, като от тях 29 страници са приложения.

Библиографският апарат на работата е представен в 15 страници в края на разработката и включва, както следва: 194 източници, от които 40 на български, 10 на руски и 144 на английски език.

Така представената разработка като структура отговаря на изисквания за композиционно и съразмерно разположение на отделните глави.

Заклучителната част от извършената научно-изследователска дейност е представена чрез редица публикации: две статии в тематични списания, два доклада в международна конференция. В представените научни публикации фактически е отразен дисертационния труд в различни степени на завършеност и с акцент върху отделни проблемни моменти по научни търсения. На тази база докторантът покрива минималните изисквани точки по групи показатели за присъждане на ОНС „доктор“ за област 3. Социални, стопански и правни науки, 3.9. Туризм, съгласно действащия Правилник за прилагане на ЗРАСРБ и има изпълнени 90 точки при изискуеми 80. Разработен е и систематизиран автореферат, представящ съдържанието на дисертационния труд.

III. Оценка на съдържанието и разработеността на отделните части на дисертационния труд:

Темата за интерпретацията и нейната ефективност при разглеждането на образователния туризъм е практически значима. **Актуалността** на проблематиката, произтича от фактът, че в България не съществува необходимост от предприемане на активни действия във връзка с управлението и осъществяването на дейности, свързани с развитието на образователния туризъм

По отношение на увода:

Авторът задава същността на темата и актуалността на посветените проблеми. Извежда изследователския обект и предмет, теза надисертационния труд и поставените във връзка с тяхното изпълнение задачи, както и съществуващите ограничения. Задал е местоназначението на реализация на изследването – Обединено кралство на Великобритания и Северна Ирландия и Република България. Заявена е готовност да се приложи методическият инструментариум, предложен в дисертационния труд.

Обект на изследване в дисертационния труд са *„туристическите дестинации, предлагащи и развиващи образователен туризъм и възможностите, които той*

предоставя за разширяването на тяхното пазарно влияние. По-конкретно, под образователен туризъм се има предвид, както посещенията на чуждестранните туристи с първична или вторична цел образование, така и туризмът, свързан с посещенията на чуждестранни лица, пристигащи в съответната страна (дестинация) по повод пребиваването на техни близки и приятели като студенти и други вид обучаващите се в страна.“. **Предмет** на изследването е „образователния туризъм като инструмент за повишаване на пазарното влияние на туристическите дестинации чрез целенасоченото развитие на образователен туризъм по примера на две конкретни туристически дестинации – Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България, които имат необходимите ресурси за развитие. Изборът на Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия е обосноваван от водещото ѝ място и пазарен дял в световен мащаб в образователния туризъм и необходимостта от съобразен бенчмаркинг на България спрямо подобна водеща дестинация за образователен туризъм.“. **Методологията на изследването** съответства на поставената основна цел и задачи. В увода е посочена и научната новост и полезност на изследването.

По отношение на Глава I:

Разгледана е в детайли теоретичната характеристика на образователния туризъм. Разглеждат се туристическия продукт, както и спецификата на пазарното позициониране и влияние на туристическите дестинации, които развиват образователен туризъм. В първа глава са разгледани спецификите на образователния туризъм, като автора е предложил своя дефиниция за образователния туризъм въз основа на разгледаните същностни специфики. Проследява се развитието на образователните пътувания под формата от началото до наши дни. В глава първа авторът, разглежда и процеса по изграждането на устойчив бранд на туристическата дестинация, която развива целенасочено образователен туризъм.

По отношение на Глава II:

Разгледани са методологическите въпроси, наложени при измерването на пазарното влияние на образователния туризъм. В тази глава, авторът се спира на няколко етапа на

позициониране и изграждане на пазарно влияние на туристическите дестинации, развиващи образователен туризъм на туристическия пазар. В тази част на дисертационния труд авторът прави съпоставка и анализ на развитието на образователния туризъм на Великобритания и България. Представен е SWOT анализ на образователния продукт на двете дестинации. Във втора глава е представен набор от критерии и показатели, които се прилагат за оценяване на пазарното влияние на разгледаните дестинации.

По отношение на Глава III:

В трета глава авторът се насочва към възможностите за развитие на образователен туризъм, като се представя анализ на резултатите от проведеното анкетно проучване на чуждестранните студентски общности в двете дестинации. В тази част на дисертационния труд са представени получените резултати от анкетното проучване. Проведен е сравнителен анализ и оценка на двете дестинации посредством методологията за обща комплексна оценка на качеството. Целта на сравнителния анализ по отделни критерии и показатели е цялостна оценка на потенциала на чуждестранните студенти в Обединеното кралство, Северна Ирландия и България, е да се представи като възможност за практикуване на образователен туризъм.

При рецензирането на дисертационния труд прави впечатление, че авторът е проучил значителна като количество и тематика литература, свързана с образователния туризъм. Също така, е направил опит да доразвие дефиницията и да разкрие основните характерологични особености на образователния туризъм, неговото развитие, както и пазарното позициониране на дестинациите. Всичко това е направено въз основа на проведено проучване. Емпирично са изследвани чуждестранните студентски общности в двете дестинации, като потенциален източник за привличане и увеличаване международните туристически пристигания.

IV. Оценка на научните и практически резултати и приноси на дисертационния труд:

В разработения от кандидата И. Волева-Петрова дисертационен труд могат да се открият следните научни *приноси*:

1. Представени и доразвити са основните и отличителни характеристики на образователния туризъм във Великобритания, Северна Ирландия и България.

2. Предложена е лична дефиниция на образователния туризъм, смисъла и целите му въз основа на проведеното от автора проучване, засягащо същността на неговата характеристика и особености.

3. Емпирично са проучени общностите на чуждестранните студенти в анализирани дестинации, като възможности за привличане на международни туристи.

4. Адаптирана е методологията за обща комплексна оценка на качеството, с цел сравнителен анализ, както по отделни критерии и показатели, така и като цялостна оценка на потенциала на чуждестранните студенти в Обединеното кралство на Великобритания и Северна Ирландия и България за практикуване на образователен туризъм.

5. Предоставени са насоки за разширяване на пазарното влияние на образователния туризъм в България по отношение на политиката на Министерството на образованието и науката и политиката на Министерството на туризма.

V. Критични бележки, препоръки и въпроси:

В дисертационния труд се констатират и някои недостатъци, които дават основание да бъдат направени следните *критични бележки*:

- Може да се обърне внимание на факта, че в дисертационния труд се срещат отделни формулировки, по отношение на които се установяват някои неточности.

- Бих направила и една принципна препоръка към докторанта, отнасяща се както към дисертационния труд, така също и към следващи негови публикации, а именно – да бъде по-ясна и категорична при открояване на мнението си като автор.

- Също така, би се подобрило качеството на дисертационния труд, ако се включват повече лични констатации и заключения, които авторът е установил следствие на своето научно изследване.

Посочените критични бележки не намаляват значимостта на дисертационния труд. Докторант Ивета Волева-Петрова показва задълбочени познания в областта на образователния туризъм и приложението на инструментариума за анализи оценка на пазарното му влияние чрез неговото целенасочено и устремено развитие в България.

Заключение:

Въз основа на така представените обстоятелства в точки I, II, III, IV и V убедено заявявам своята положителна оценка за рецензирания дисертационен труд на тема **„Разширяване на пазарното влияние на туристическите дестинации чрез образователен туризъм“** с автор **Ивета Иванова Волева-Петрова**. Считам, че той отговаря на основните законови и нормативни изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор” и това ми дава основание да гласувам **„ЗА“** присъждането на образователната и научна степен “доктор” на Ивета Волева-Петрова в ПН 3.9 Туризъм по докторска програма Икономика и управление на туризма.

Обянуари 2022 г.

Рецензент:

/доц. д-р Ирена Емилова/